

CÂTEVA REPERE DOCUMENTARE PRIVIND ARTERELE DE COMUNICAȚIE DIN SUDUL MOLDOVEI

I. VADUL OANCEI*

SOME DOCUMENTARY LANDMARKS REGARDING THE COMMUNICATION ARTERIES IN THE SOUTH OF MOLDOVA

I. OANCEA FORD

Costin CROITORU

Muzeul Brăilei „Carol I” / Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul

ORCID ID: 0000-0002-4732-2301

Rezumat: *Oancea reprezintă unul dintre vadurile cele mai importante de pe cursul inferior al Prutului, cunoscut și folosit încă din „zorii istoriei”. În fapt, apariția și dezvoltarea localităților „capete de pod” – Oancea și Cahul este cu totul tributară acestei formațiuni naturale datorită căreia malurile râului sunt mai apropiate. Convergența spre acest punct de trecere naturală a câtorva artere rutiere, la rândul lor racordate peisajului rutier aferent comerțului sud-est european și nu numai. Am urmărit în această scurtă intervenție – dictată de normele editoriale – unele dintre variatele atestări documentare care nu numai că punctează drumurile din zonă, dar și frecventarea lor.*

Cuvinte cheie: *Vadul Oancei, artere rutiere*

Abstract: *Oancea is one of the most important fords on the lower course of the Prut, known and used since the "dawn of history". In fact, the appearance and development of the localities "bridgeheads" – Oancea and Cahul is entirely dependent on this natural formation due to which the river banks are closer. Several road arteries converge towards this natural crossing point, in turn connected to the road landscape related to the south-eastern European trade and not only. We followed in this short intervention – dictated by the editorial norms – some of the various documentary attestations that not only point out the roads in the area, but also their attendance.*

Keywords: *Oancea Ford, road arteries.*

Oancea, așezată pe un vad al Prutului, utilizat din cele mai vechi timpuri, constituia un „releu” al variantei estice a drumului Iașilor (artera principală era cea care cobora prin Vaslui, Bârlad, Tecuci). După toate aparențele, relația Iași – valea Bohotinului până la Huși, apoi pe valea Elanului și valea Horincii, continua prin satele Oancea, Foltești și Șivița spre Galați¹. Desigur, din perspectivă pan europeană, acesta constituia doar o articulație a drumului de la Liov spre Țarigrad².

Pentru finele secolului al XIX-lea acest drum („căile județene Galați-Bârlad și Galați-Fălciu”) este descris altfel: „de la Galați (Bariera Traian) prin comuna Tulucești, Șivița și Frumușița, până în apropiere de Foltești, este o singură cale județeană, lungă de 35 kilometri, care e și cea mai veche și mai bine întreținută (pietruită). De la Foltești, și anume din dealul Baba-Draga și valea mlăștinoasă a Cealmăului, pe unde apa lacului Covurlui are o scursoare în Prut, calea aceasta se ramifică în două: una merge spre inima județului prin comuna Foltești, Fârțânești, Bujor, Vârlezi, Crăiești și Bursucani spre Bârlad, iar alta trece pe malul Prutului, Vlădești, Oancea, Rogojeni spre Fălciu”³.

* Aceasta este o variantă a unui studiu mai amplu realizat în cadrul proiectului „Peisaje ascunse: explorarea prin teledetecție și LIDAR a drumurilor, granițelor și câmpurilor de luptă din Carpații de Sud-Est” (abreviat: HiLands), cod PN-III-P4-ID-PCCF-2016-0090, finanțat de Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI), în perioada 2018-2022. Verificările de teren au fost efectuate împreună cu studenții, colegul și prietenul conf. univ. dr. Ion Ghelețchi de la Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul, în primăvara și vara anului 2019, în contextul taberei „Istorie, Cultură și Civilizație în Spațiul Românesc – Oancea 2019”. Mulțumesc și aici domnului primar, colonel (r) Victor Chiriloaie și Sectorului Poliției de Frontieră Oancea pentru sprijin și înțelegere.

¹ C. Alinescu, N. Pașa, *Vechile drumuri moldovenești*, în Anuar de Geografie și Antropogeografie, 1914-1915, pp. 29-30.

² E. Diaconescu, *Vechi drumuri moldovenești*, Iași, 1939, p. 60.

³ G. I. Lahovari, C. I. Brătianu, Gr. G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României, alcătuit și prelucrat după*

În ceea ce privește descrierea acestei artere, mai amănunțită este redată într-o *Notă asupra șoselelor județene, vicinale și comunale din județul Covurlui la finele anului 1897*¹: „șoseaua județeană Galați-Fălciu pornesc din kilometrul 32,400 al șoselei județene Galați-Bârlad la Baba Draga, trece prin valea Cealmăului, Gâtul Cămilei, Drăculesci, Vlădesci, Oancea, Rogojeni, Cavadinesci, Gănesci și se opresce la limita județului Tutova în dreptul târgului Murgeni din județul Fălciu. Lungimea totală a acestei șosele este de 59 kilometri. Din această lungime s-a șoseluit și împetruit 18 kilometri între Baba Draga și cătunul Pașcani. Între Fântâna Țiganului și cătunul Slobozia-Onesci pe lungime de 3,700 kilometri este drum natural; de la Slobozia-Onesci, capătul viilor de sud la Oancea, pe lungime de patru kilometri în curs de executare din terasamente; de la Oancea la Rogojeni pe lungime de 10 kilometri, șosea complectă din terasamente și împietruire superficială de un nisip grăunțos, iar de la Rogojeni la Cavadinesci, Grănesci la limita județului Tutova spre Fălciu drum natural pe lungime de 23 kilometri. Lungimea șoselei este de 10 metri de la Baba Draga la Gâtul Cămilei; iar de la Gâtul Cămilei la cătunul Pașcani și între Oancea și Rogojeni este de opt metri”.

Aceiași sursă menționează într-un *Tablou de șosele județene, vicinale și comunale din județul Covurlui la finele anului 1897*, faptul că drumul Măcișeni-Oancea cu o lungime de 43 kilometri urmează „a se șoselui”²; iar într-un *Tablou de podurile aflătoare pe șosele județene, vicinale și comunale din județul Covurlui la finele anului 1897* avem consemnată prezența unui podeț de lemn de stejar pe care drumul județean traversa pârâul Oancea³. Nu mai puțin relevant este și un *Tablou al diletelor de prestație întocmit la începutul anului 1897 arătând modul cum aceste dile sunt repartizate la diferite lucrări în județul Covurlui*. Potrivit acestuia, pentru Oancea, în rubricația intitulată starea diletelor de prestație „datorite” figurează 1099 cu brațele, 1376 cu 2 vite, 5 cu patru vite, și nici unul cu 6 vite (probabil nu existau asemenea proprietari). La rubrica starea diletelor de prestație „repartisate” figurează 1099 cu brațele, 1376 cu 2 vite, 5 cu patru vite, și nici unul la alte categorii⁴. Ceva mai detaliată este situația într-un *Tablou recapitulativ de mersul lucrărilor și starea diletelor de prestație din județul Covurlui de la începutul până la finele anului 1897*. Potrivit acestuia, pentru Oancea, în rubricația de „dile datorite” figurează 1174 cu brațele, 1312 cu 2 vite, 5 cu patru vite; la „dile achitate în natură” avem 1028 cu brațele, 1075 cu 2 vite, 5 cu patru vite; la „dile achitate în bani” avem la categoria cu brațele suma de 17 ½, cu 2 vite – 9 ½, iar la „dile neachitate”, de asemenea două rubrici, pentru categoria cu brațele – 170 ¾ și pentru cei cu două vite – 102 ¾; tot aici, în ceea ce privește lucrările efectuate, pentru segmentul Oancea – Vlădescu situație se prezenta în felul următor: la terasamente, efectuate „din nou” = 338 (bucăți? metri?), reparații = 0, peris (pietriș?) = 278; „împetrite” „din nou” = 346, reparații = 4378 iar la șanțuri, realizate „din nou” = 1716 și „curățite” = 1740.

Artera care ne interesează, este menționată în documente sub denumirea „Drumul cel mari”⁵ sau „Drumul cel mare al Galaților”⁶ [și relația Galați, Tecuci, Adjud, Troțuș, Oituz utilizată mai ales de către brașoveni și sibieni a fost numită „drumul Galaților” (atestat la 12 mai 1546⁷), iar mai târziu „drumul turcesc”⁸]. P. Păltănea consemna faptul că partea dinspre Galați a acestuia este denumită într-un document din 30 martie 1618 „drumul păgânilor tătari”⁹, aluzie la calea predilectă de atac a acestor neamuri. Este vorba despre un hrisov în care, despre satul vecin, Șivița, se notează „a rămas acest sat pustiu și a stat pustiu 25 de ani, pentru că este la marginea țării și este în drumul păgânilor de Tătari”¹⁰.

dicționarele parțiale pe județe, volumul II, București, 1899, p. 722.

¹ În vol. *Expunerea situațiunei Ministerului Lucrărilor Publice la finele anului 1897. Volumul II. Șosele județene, vicinale și comunale, tomul I (Argeș-Covurlui)*, București, 1899, p. 425.

² *Ibidem*, p. 431.

³ *Ibidem*, p. 436, 438.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Arhivele Naționale ale României. Direcția Istorică Centrală, *Mănăstirea Cetățue*, pachet III, doc. nr. 7, cf. C. A. Stoide, D. L. Stăhiescu, *Vornicenii, un sat dispărut din ținutul Covurlui*, Galați, 1941, pp. 175-176, doc. nr. X.

⁶ P. Mihail, *Documente și zapise moldovenești de la Constantinopol (1607-1806)*, Iași, 1948, p. 71.

⁷ *Documente privind Istoria Românilor*, A, XVI, I, p. 502, nr. doc. 452.

⁸ Al. I. Goța, *Legăturile economice dintre Moldova și Transilvania în secolele XIII-XVII* (ediție, prefață, bibliografie și note de I. Caproșu), București, 1989, p. 20, 22, 32.

⁹ P. Păltănea, *Istoria orașului Galați. De la origini până la 1918*, partea I, Galați, 1994, p. 80.

¹⁰ *Documente privind Istoria Românilor*, A, XVII, IV, pp. 255-256, nr. doc. 313. Vezi și „drumul tătarului” în M. Regleanu, I. Gheorghian, V. Vasilescu, D. Duca, *Catalogul documentelor moldovenești din arhiva istorică centrală a statului, vol. II (1621-1652)*, București, 1959, II, p. 135, nr. doc. 604, „drumul Bârladului” la Ursăști, lângă

Zona cunoscuse năvăliri și anterior¹ momentului 14 mai 1623, atunci când, în cadrul perfectării unei tranzacții, se consemnează argumentația relativă la lipsa actelor de proprietate: „și uricul ce avem pe acest sat mai sus scris, Tuluțești, l-au luat de la noi tătarii, cu multe lucruri și bucate, când ne-au lovit tătarii”². Se pare că, la scurtă vreme, chiar în toamna aceluiași an, un alt raid al tătarilor a afectat sudul Moldovei. La retragerea acestora „au sărit fâlcienii și covurluenii și tecucenii, cu porunca lui Radu Vodă, de au lovit pre tătari... și le-au luat toată dobânda și robii”³.

Evident, între multe altele, pericolul tătarec a reprezentat, potrivit mărturiei unui contemporan al evenimentelor de la jumătatea secolului al XVII-lea, „adevărata pacoste a acestei țări”; din fața lui locuitorii „au părăsit din nou casele pentru a se ascunde în vârfurile munților sau în mijlocul bălților, de pe malurile Dunării, care le alimentează cu apă. Treceau cu bărcile și mergeau să se așeze în ostroavele din mijlocul lor”⁴. În același context este descrisă și modalitatea de înștiințare a populației asupra iminentului pericol: era tras „clopotul cel mare, scoțând un sunet foarte strident și înfricoșător. Și acesta era un semnal pentru ca toți să se strângă, să stingă focurile sau să se mântuiască prin fugă”⁵.

Nu doar tătarii reprezentau o amenințare la adresa „mărginașilor”, uneori represaliile veneau din partea vecinilor; astfel în contextul unei alte tranzacții funciare, perfectate la 8 martie 1667, chiar în marginea moșiei Șivița, la Ijdileni și la care participă ca martori mai mulți locuitori din Șivița și Tătarca, se relatează în legătură cu lipsa actelor de proprietate: „căci au căzut la robie când au prădat muntenii Galații și fiind părinții lor fugiți în bălți pe Grindul Scărișoarei a ajuns oastea muntenilor și în bălți pe grinduri și au prădat, luând zapisele”⁶. Deși protecția populației rurale de la marginea țării era mai dificil de realizat, documente precum cel menționat mai sus stau mărturie preocupării domnilor de a-i determina pe locuitorii refugiați în locuri greu accesibile să revină la gospodăriile lor și să repopuleze satele.

Totuși în vremurile de liniște, și acest drum va fi fost „umblat”, dovadă unele relații de călătorie care oferă un oarecare capital informațional. Personal ne-a atras atenția cel care reține prezența „morilor umblătoare” de pe Prut. Într-un „catastih” al averii mănăstirii „Sfântul Dumitru” din Galați, redactat la 1 martie 1817, se amintesc, între altele, și satul Rogojeni (comuna Suceveni), cu „mori umblătoare pe apa Prutului”⁷. Cum am arătat, mori existau pe Prut și în zona Șiviței. „Vadul de moară” de care dispunea satul era deja amenajat, astfel, un catastih al averii mănăstirești întocmit la 21 noiembrie 1588 amintește și cele șase mori ale satului Șivița⁸.

În zorii epocii moderne, probabil și importanța arterei care ne interesează sporește, odată cu ridicarea portului Galaților, și în general cu creșterea pulsațiilor comerciale. Rezultat al acestora este și prezența... cârciumilor! Astfel, pentru prima jumătate a veacului al XIX-lea este făcută și observația, documentată cartografic, conform căreia cel mai mare număr de cârciumi se regăsește în ținutul Covurlui, dar frecvența lor ridicată se explică tocmai prin faptul că, pe drumurile care duceau la Galați, „se țeseau neconținut cărașii”, fie ducând produse de-ale țării pentru export, fie aducând marfă străină sosită cu

Ciorăști, județul Galați, în *Documente privind Istoria Românilor*, XVI, IV, p. 70, doc. nr. 90 sau „drumul Galaților” la Țăpești, județul Galați, în *Documente privind Istoria Românilor*, XVI, I, p. 502, nr. doc. 452.

¹ Vezi caracterizarea „plastică” a „vechilor” locuitori ai Covurluiului: „cei din apropierea Prutului [erau] săteni mai dârji și mai iuți, căci făceau mereu strajă împotriva cumpliților tătari din Bugeacul Basarabiei și a celor de peste Nistru, de care erau mereu hărțuiți”, cf. Gh. N. Munteanu-Bârlad, *Galații*, Galați, 1927, p. 5.

² P. Mihail, *Documente și zapise moldovenești de la Constantinopol (1607-1806)*, Iași, 1948, pp. 31-32, doc. nr. 21; *Documente privind Istoria Românilor*, A, XVII, V, pp. 217-218, nr. doc. 290.

³ Miron Costin, *Letopiseșul Țării Moldovei dela Aron Vodă încoace*, ediție critică de P. P. Panaitescu, București, 1944, p. 72.

⁴ Paul de Alep (text îngrijit de M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru), în *Călători străini despre Țările Române*, vol. VI, București, 1976, p. 270. Vezi și Paul din Alep, *Jurnal de călătorie în Moldova și Valahia*, ediție și traducere annotată de I. Feodorov, București-Brăila, 2014, p. 419.

⁵ *Ibidem*, p. 299.

⁶ M. Regleanu, D. Duca, C. Negulescu, V. Vasilescu, C. Crivăț, *Catalogul documentelor moldovenești din arhiva istorică centrală a statului, vol. III (1653-1675)*, București, 1968, p. 313, nr. doc. 1448.

⁷ Direcția Județeană Iași a Arhivelor Naționale, Transport 1316, op. 1488 dos. 1254, f. 3, cf. P. Păltănea, *op. cit.*, p. 114 și nota 2. Vezi și *Documente privitoare la istoria românilor. Suplement I, Volumul V (1822-1838)*, (ed. E. Hurmuzaki), București, 1894, p. 106, doc. nr. CXLIV.

⁸ *Documente privind Istoria Românilor*, A, XVI, III, p. 410, nr. doc. 499; *Documente privitoare la istoria orașului Iași, I, Acte interne (1408-1660)*, ed. I. Caproșu, P. Zahariuc, Iași, 1999, p. 54, nr. doc. 31; *Documenta Romena Historica*, A, VIII, p. 371, nr. doc. 298.

corăbiile. „De la Galați la Oancea sunt zece cârciumi, una după alta, și o a unsprezecea mai în latura drumului, spre răsărit. Șase dintre ele au nume proprii: *Țigara, Start, Ștefan, Moghilă, Sarațela, Fântâna Țiganului*. În același ținut pe drumul de pe valea Cuhurluiului, de la Chiraftei spre miazănoapte, cârciumile se țin iarăși lanț; două dintre ele sunt trecute cu numele lor: *Mândroaia și Hasan*. Acest drum continuă în ținutul Tutovei, traversând o pădure întinsă în mijlocul căreia găsim *Cârciuma Tainiței*. Își meritase, se vede, numele; va fi fost nu numai popas pentru călători, dat și tainiță pentru cei care le ațineau calea. Din celelalte cârciumi ale ținutului Covurului, mai sunt trecute cu nume proprii următoarele: *Bogdan, Conachi, Foltești, Galgano, Macsineni și Redu* adică Rediu; douăsprezece nu au nume”¹. În altă ordine de idei, dacă totuși ocoleai și te rețineai la primele nouă, într-a zecea era cu neputință să nu intri și să bei ceva².

Alteori era folosită pentru conexiunea Iași – Galați și relația ce trecea prin Huși – Stăniilești – Fălciu – Cârja – Oancea – Foltești – Șivița. După toate aparențele această cale a fost urmată de contele Minszech în anul 1775 (a) și de către Iosif Podoski în anul 1759 (b)³.

a. [*Jurnalul călătoriei spre Constantinopol a înălțimei sale contele Mniszech, mare șambelan al Lituaniei și trimis extraordinar al regelui și al republicii Polone, făcută în anul 1755: ...*], la 20 februarie, înălțimea sa, după ce a petrecut două nopți la Oancea, a pornit la drum pe la ceasurile nouă dimineața spre a petrece noaptea la Foltești, la patru ceasuri de acolo, însoțit mereu de o companie a miliției moldovene”⁴; vezi și o a doua relație: *Jurnalul călătoriei ce am făcut-o eu la Constantinopol în anul 1755, cuprinzând diferite observații și o istorie pe scurt a împăraților turci de către fiul contelui Mniszech: ...*], la Oancea, sat foarte bun și drum bun lângă o baltă mare, formată din apele Prutului și pe care o treci pe un dig (p. 9. La Oancea, la 4 ceasuri de Crețana, în 18 februarie, a 19-a zi, odihnă. Al 15-lea popas)⁵].

b. [*Jurnalul soliei lui Iosif Podoski – versiunea lui A. Golarlowski (judecător militar la Bobrownik, care a îndeplinit funcția de secretar al soliei contelui Podoski): ...*], 27 octombrie. Am mers timp de 7 ceasuri până la popasul numit Oancea (Wancze), unde am avut locuințe nu prea bune, căci tătarii prădaseră și acest sat. Aici am rămas noaptea. 28 octombrie. Ne-am odihnit în același loc. Câțiva dintre noi am mers până la Prut, care curge aproape de sat, și am privit la morile de pe acel râu. Morile sunt clădite pe punți plutitoare ca și cele de pe râurile din Polonia. Singura deosebire e ca acestea de aici nu au morari așa de buni și făina se face numai măcinată căci nu folosesc sită. Pe malul Prutului am văzut mulțime de oameni, bărbați și femei tineri și bătrâni cărăuși, <cu> care și cu boi care pășteau. Acești oameni își făcuseră locuințe cu trestii care cresc foarte dese la o depărtare de trei sajene și astfel de apărau de ciumă. Ei sunt dintr-un sat la o depărtare de un sfert de milă în fața acestuia unde stăteam noi, dar mai mare. Cei care mai erau încă sănătoși ieșiseră din sat, căci aproape toți locuitorii din aproape două sute de colibe muriseră. 29 octombrie. După șapte ceasuri de drum am sosit în conacul numit Șivița”⁶. În cea de-a doua relație *Dare de seamă a soliei, ...*], Stațiile următoare ale călătoriei până la Isaccea sunt: Trestiana, Ghermănești, Toronești, Fălciu, Cârja, Constantin, Șivița, unde, la sosire, se află trei cazuri de ciumă; se face pază, se arde praf de pușcă; la 30 repaos. Niște grăjdari care ieșiseră să se plimbe puțin pe câmp, au găsit trei cadavre de ciumați, zăcând printre trestii”⁷. Coroborat cu relația precedentă și cu calendarul „expediției”, toponimul Constantin înregistrat mai sus corespunde Oancei, desigur o eroare a jurnalului].

Același traseu era urmat și pentru a se ajunge a Hotin, Prutul fiind trecut pe la Ștefănești; acesta este drumul parcurs de Cara Mustafa Pașa în anul 1729⁸. Uneori partea de drum dintre Fălciu și

¹ C. C. Giurescu, *Principatele române la începutul secolului XIX. Constatări istorice, geografice, economice și statistice pe temeiul hărții ruse din 1835*, București, 1957, p. 158.

² M. Bălan, *Beția la români*, Timișoara, 2004, p. 191.

³ E. Diaconescu, *Vechi drumuri moldovenești*, Iași, 1939, p. 12; P. P. Panaitescu, *Călători poloni în Țările Române...*, pp. 208-210.

⁴ *Călători străini despre Țările Române*, vol. IX (îngrijit de M. Holban, M. M. Alexandrescu Dersca-Bulgaru, P. Cernovodeanu), București, 1997, p. 368.

⁵ *Ibidem*, p. 371.

⁶ *Ibidem*, pp. 420-421.

⁷ *Ibidem*, p. 428.

⁸ *Cronica anonimă a Moldovei, 1661-1729 (Pseudo-Amiras)*, studiu și ediție critică de D. Simonescu, București, 1975, p. 148.

Măstăcani – Foltești era numită și „Drumul Brăilei”¹ (de altfel toponimul este des întâlnit în zonă și astăzi).

Pentru că am amintit despre călătorii străini trecători prin Oancea – și întreg capitalul de informații datorat jurnalelor lor, să consemnăm și faptul că, primele relații de acest gen care s-au păstrat sunt tributare somptuoasei solii poloneze trimise la Poartă pentru ratificarea păcii de la Zurawna (18 octombrie 1676) și care a traversat și teritoriul Moldovei (1677-1678).

Informații relative la zona care ne interesează sunt păstrate în relația secretarului soliei: [pan Michal Floryan Rzewuski, starostele de Helm: „3 iulie. Șapte ceasuri de drum până la conacul Oancea (Oncze) unde am dat de câteva asute de călăreți cu douăzeci de corturi turcești, care se duceau spre Camenița cu bani și merinde, venind din Tomarova. Noaptea am stat aproape de ei, pe un deal vecin; 4 iulie. Două ceasuri de drum pe dealuri; am trecut apoi Prutul pe două poduri între trestii, loc rău pentru trecere, caii au trecut prin vad, bagajele pe plute cu multă teamă și în urmă trăsurile. După trecerea râului ne-am oprit în satul turcesc Troian, care are câteva sute de case...”]².

*

Iată așadar câteva repere documentare din varii perioade istorice, relative la prezența unor racorduri rutiere care converg spre Vadul Oancei – unul dintre cele mai importante de pe cursul inferior al Prutului – ilustrând cât se poate de elocvent pulsațiile din sudul Moldovei. Influența fundamentală a acestor căi de comunicație asupra a varii aspecte (demografice, economice, politice, administrative etc.) este de urmărit în cadrul unor contribuții ulterioare.

Bibliografie:

1. Alinescu C., Pașa N. Vechile drumuri moldovenești, în Anuar de Geografie și Antropogeografie, 1914-1915, pp. 29-30.
2. Bălan M. Beția la români, Timișoara, 2004.
3. Diaconescu E. Vechi drumuri moldovenești, Iași, 1939.
4. Gonța Al. I. Legăturile economice dintre Moldova și Transilvania în secolele XIII-XVII (ediție, prefață, bibliografie și note de I. Caproșu), București, 1989.
5. Lahovari G. I., Brătianu C. I., Tocilescu Gr. G. Marele dicționar geografic al României, alcătuit și prelucrat după dicționarele parțiale pe județe, volumul II, București, 1899.
6. Marinescu I. Extrase din Condica moșiilor lui Teodor Rosetti-Solescu, II, în Buletinul Comisiei Istorice a României, VII, 1928, pp. 24-25.
7. Mihail P. Documente și zapise moldovenești de la Constantinopol (1607-1806), Iași, 1948.
8. Munteanu-Bârlad Gh. N. Galații, Galați, 1927.
9. Păltănea P. Istoria orașului Galați. De la origini până la 1918, partea I, Galați, 1994.
10. Regleanu M., Gheorghian I., Vasilescu V., Duca D. Catalogul documentelor moldovenești din arhiva istorică centrală a statului, vol. II (1621-1652), București, 1959; vol. III (1653-1675), București, 1968.
11. Stoide C. A., Stăhiescu D. L. Vornicenii, un sat dispărut din ținutul Covurlui, Galați, 1941.

¹ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XV, Iași, 1926, p. X; I. Marinescu, *Extrase din Condica moșiilor lui Teodor Rosetti-Solescu*, II, în Buletinul Comisiei Istorice a României, VII, 1928, pp. 24-25.

² *Călători străini despre Țările Române*, VII (îngrijit de M. Holban, M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, P. Cernovodeanu), București, 1980, p. 358.